

Katja Burakoff ja Kaisa Martikainen

Rohkaisin ●

Toimintatapa olemuskielisten ihmisten
päätöksenteon tukemiseen

Vaikutusvaltaa omaan elämään.

Voit tukea olemuskielistä ihmistä elämään omannäköistä elämää, kun tunnistat hänen mieltymyksensä.

Oppaassa on kuvaus Rohkaisimen vaiheista ja käytöstä. Opas sisältää myös tietoa siitä, mihin Rohkaisin perustuu ja miksi sitä tarvitaan.

Rohkaisin-tuoteperhe sisältää oppaan, 24 ideakorttia ja julisteen. Ne voit ostaa Opike-kaupasta tai tulostaa ilmaiseksi Tikoteekin nettisivuilta. Nettisivuilta löydät lisäksi huoneentaulun ja käytännönläheisiä videoita.

Rohkaisin ●

Rohkaisin on asenne ja toimintatapa olemuskielisten ihmisten itsemääräämisoikeuden ja päätöksenteon tukemiseen.

Rohkaisin on tarkoitettu nuorelle tai aikuiselle, joka kommunikoi pääosin ilmeillä, eleillä, liikkeillä ja toiminnalla sekä hänen tukijoilleen.

Tukijoita ovat olemuskielisen ihmisen kotona ja päivätoiminnassa työskentelevät ammattilaiset sekä perheenjäsenet.

**Rohkaisimen idea on yksinkertainen.
Riittää, kun muistat kolme asiaa
ja toteutat niitä kanssani.**

Valitse aisti

Kokeile uutta

Toteuta mieluisaa

Valitse aisti

Tee näin:

Mieti eri aisteja.
Millaisesta aistikokemuksesta
saattaisin nauttia?
Mistä voisin tykätä,
kiinnostua tai innostua?

Valitse yksi aisti.

Valitse kuulo, näkö, maku, tunto, liike tai haju.
Tiedätkö jo mistä kaikesta tykkään? Oletko ihan varma?

KUULO

ininä
rapina
piipitys
laulu
koiran haukku
humppa

NÄKÖ

keltainen
kirkas
raidallinen
kimaltava
heiluva

MAKU

toffee
sitruuna
suolainen

TUNTO

sively
rapsutus
puristus
kutitus

LIIKE

keinuva
hurja vauhti
tärinä

HAJU

ruoho
sipuli
hajuvesi
hiki
pulla

Kuvassa on kuusi aistia ja esimerkkejä aistittavista asioista.

Kokeile uutta

Tee näin:

Kokeile aistielämystä kanssani:
jotain minulle uutta ja erilaista
tai tuttua uudella tavalla.
Tarkkaile olemustani,
miten reagoin.

Mistä voit päätellä,
että tykkään tai en tykkää?
Tai että asialla ei ole minulle väliä.

TYKKÄÄN

hymyilen
nauran
heilutan vartaloa
virkistyn
katson tarkasti
tulen lähemmäs
hikkun
rentoudun

Tätä lisää

EN TYKKÄÄ

kurtistan kulmiani
käännyin pois
karjun
työnnän pois kädellä
jännitän vartaloani

Tätä vähemmän

IHAN SAMA

vetäydyn
omaan maailmaani
väsähdän
katselen ympärilleni

Kokeile jotain muuta

Toteuta mieluisaa

Tee näin:

Huomasit, mistä tykkään
tai saatan tykätä.

Mieti, miten ja missä tilanteessa
toteutat tätä kanssani.

Toteuta minulle mieluisaa
mahdollisimman usein.

Kokoa huoneentauluun mieltymyksiäni:

mistä tykkään ja mitä haluan
sinun tekevän.

Huoneentaulun löydät Tikoteekin nettisivulta.

Päivämäärä:

Sinun tuellasi voin elää itseni näköistä elämää.

Tykkään:

Haluan, että sinä:

Rohkaisin tikoteeki

Kehitysvamma-
liitto

9

Jatka kokeiluja

Opit minusta tämän.
Haluatko oppia lisää?
Valitse uusi aisti ja
jatka kokeiluja.

Toteuta
mieluisaa

Valitse aisti

Kokeile uutta

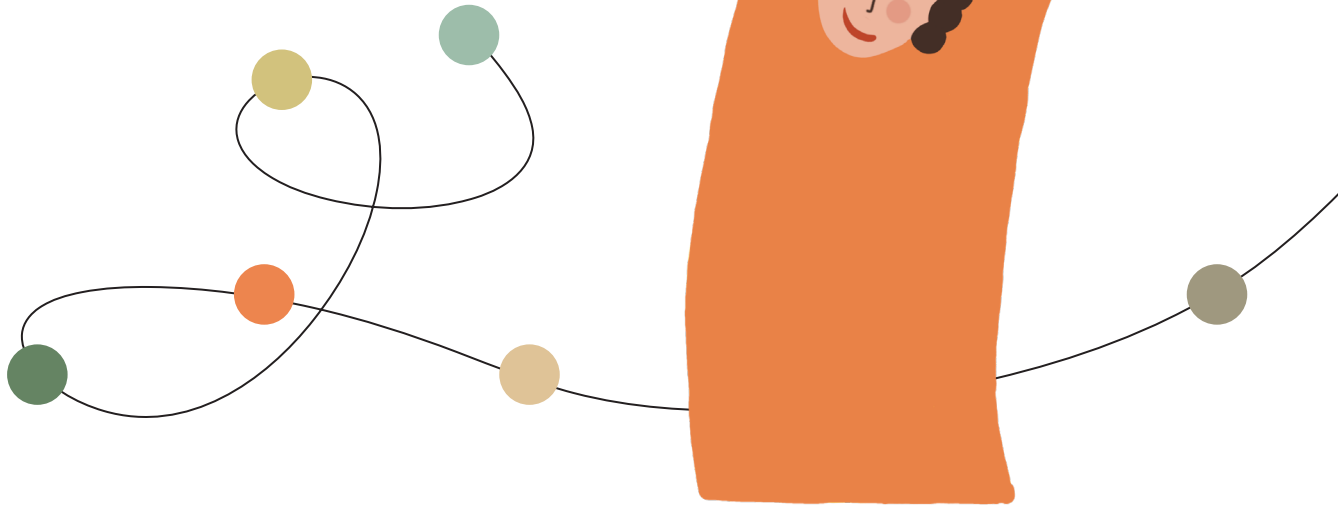

Kun käytät **Rohkaisinta**,

vähitellen päivä täyttyy minulle mielisistä
ja tärkeistä asioista.

Minun tahtoni toteutuu.

Saan vaikutusvaltaa omaan elämäni.

Näin käytät Rohkaisinta

Valitsit näköaistin

Kokeile uutta

- Tiedät entuudestaan, että tykkään katsella ikkunasta autoja.
- Testaa, minkä muun katseleminen innostaa minua: kokeile mitä tykkään, kun heijastat pimeällä varjokuvia seinälle.
- Huomaat, että olen aivan innoissani.

Toteuta mieluisaa

- Hanki huoneeseeni varjokuvia heijastava lamppu, jota saan katsella aina nukkumaan mennessä.

Näin käytät Rohkaisinta

Valitsit kuuloaistin

Kokeile uutta

- Et tiedä, millaisista kuuloaistimuksista tykkään tai en tykkää.
- Testaa erilaisia ääniä ja tarkkaile reaktioitani: soita erilaista musiikkia eri voimakkuuksilla, musisoi eri soittimilla, laita Spotifysta kuulumaan sateen ropinaa, aaltojen pauhua, ukkosen jyryää.
- Huomaat, että inhoan kovia, äkillisiä ääniä, mutta ilahdun sateen ropinasta.

Toteuta mieluisaa

- Soita Spotifysta sateen ropinaa ruuan jälkeen.
- Aina kun sataa, mennään ikkunan ääreen / parvekkeelle / ulos nauttimaan sateen ropinasta.

Näin käytät Rohkaisinta

Valitsit hajuaistin

Kokeile uutta

- Haluat tietää, minkä tuoksuista voiteesta tykkään.
- Anna minun haistella paria eri käsivoideita.
- Huomaat, että tuoksut eivät kiinnosta minua.
- Kokeile levittää voidetta käsiini, sormiini ja kasvoihini.
- Huomaat, että nautin erityisesti kosketuksesta, kun levität voidetta sormiini ja nenän alle.

Toteuta mieluisaa

- Järjestä aina iltaisin rauhallinen kasvojen ja käsien rasvaus- ja sivelyhetki.

Jatka myös hajukokeiluja

- Kokeile, mitä tykkään toisen hajuisista voiteista, eri hajuvesien tuoksuista tai eri kukkien ja hedelmien tuoksusta.
- Löydätkö minun lempituoksuni?
- Hanki minulle siltä tuoksuva voidetta ja saippuaa.

Rohkaisin on tarkoitettu

- nuorelle tai aikuiselle, joka kommunikoi pääosin olemuskielillä eli ilmeillä, eleillä, liikkeillä ja toiminnalla
- tukijoille eli olemuskielisen ihmisen kotona ja päivätoiminnassa työskenteleville ammattilaisille (omaohjaaja, ohjaajat, hoitajat) sekä perheenjäsenille
- kodin ja päivätoiminnan työntekijöitä konsultoiville ammattilaisille ja asiantuntijoille.

Rohkaisinta voi käyttää kahdestaan olemuskielisen ihmisen kanssa.

Myös tukijoista koottu isompi porukka voi käyttää sitä hänen päätöksentekonsa tukemiseen.

Rohkaisin on toimintatapa

---

itsemääräämisoikeuden ja päätöksenteon tukemiseen

Itsemääräämisoikeus on keskeinen ihmisoikeus ja jokaista koskeva perusoikeus.

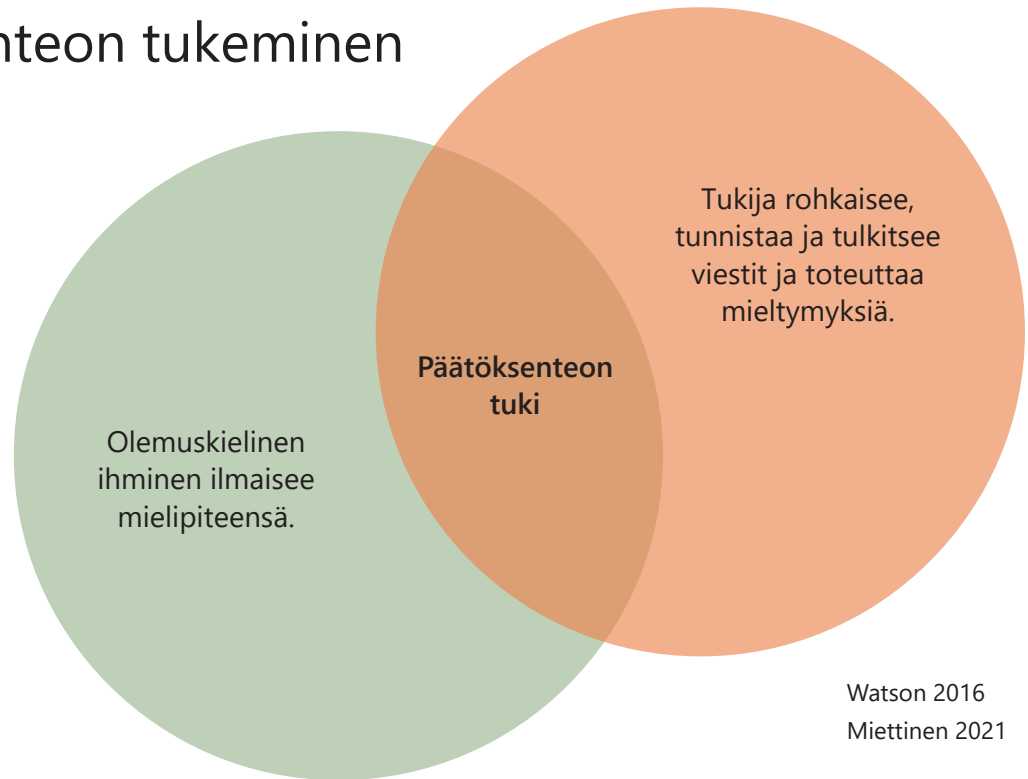
YK:n vammaissopimuksen ja Suomen lainsäädännön mukaan myös kaikkein vaikeimmin puhevammaisilla ja kehitysvammaisilla ihmisillä on oikeus tulla kuulluksi ja päättää itseään koskevista asioista.

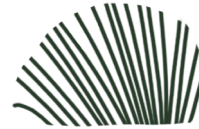

Olemuskielisten ihmisten päätöksenteon tukeminen

Rohkaisimen hyödyt

Rohkaisin auttaa sinua tutustumaan paremmin olemuskieliseen ihmiseen.

Huomaat, että hänellä on mielipiteitä ja mieltymyksiä.

Otat hänen toiveensa ja tahtonsa huomioon joka päivä.

Sinun tuellasi hän voi elää itsensä näköistä elämää.

Tutustu Rohkaisimeen ja kokeile sitä rohkeasti kumppanisi kanssa.

Kokeile uutta aistielämystä hänen kanssaan riittävän monta kertaa, jotta varmistut hänen mielipiteestään.

Muista, että hänen mielipiteensä voi myös muuttua.

Vaikka tuntisit hänet hyvin, voit oppia hänestä lisää joka päivä.

Jaa tietoa ja hyödynnä **Rohkaisinta**

toiminnan suunnittelussa

Keskustelkaa
havainnoistanne ja
kokemuksistanne tiimissä,
omaisten kanssa,
yhteistyökokouksissa
ja kun teette
palvelusuunnitelmaa.

Rohkaisin auttaa sinua
kokoamaan tietoa
päivittäiskirjauksiin,
palvelujen toteuttamisen
suunnitelmaan ja
IMO-suunnitelmaan.

*"Ilman sinua tahtoni ei toteudu.
Jokaisella teollasi on merkitystä."*

© Tikoteekki/Kehitysvammaliitto ry. 2023 • Tekijät: Katja Burakoff ja Kaisa Martikainen • Kuvitus: Jenni Kärnä-Escalante • Taitto: Birgit Tulla
ISBN 978-951-580-806-6 • Paino: Next Print Oy, 2023